

JERZY CIECHAŁSKI

JACEK CIEŚCIŃSKI

ATR w Bydgoszczy

SPECJALISTYCZNE A INTERDYSCYPLINARNE PODEJŚCIE DO PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA W STUDENCKIM RUCHU NAUKOWYM

Tradycyjna struktura funkcjonowania studenckich kół naukowych wynika najczęściej z profilu wydziału, instytutu, katedry, czy zakładu, przy którym koło działa. Jest to sytuacja naturalna wynikająca z chęci indywidualnego rozwoju studentów zainteresowanych pogłębieniem i rozszerzeniem wiedzy zdobytej podczas studiów z jednej strony, z drugiej zaś stwarzanie możliwości rozwiązywania poważniejszych problemów naukowych, przybliżanie tajników warsztatu naukowego w danej dziedzinie i budowanie zaplecza kadrowego dla jednostki organizacyjnej Uczelni w jakiej koło naukowe działa. Sytuacja taka ma również miejsce w dziedzinie ochrony środowiska. Istnieją liczne koła naukowe zajmujące się tą modną ostatnio tematyką z reguły wycinkową i tylko z punktu widzenia gałęzi nauki, którą reprezentują. Za przykład mogą tu służyć koła naukowe botaników, biologów, medyków, chemików itp. Dorobek tych kół na polu naukowym i wychowawczym jest nie podważalny. Praca ich owocuje wieloma cennymi opracowaniami, niejednokrotnie realizowanymi na konkretne zlecenia zakładów pracy, jednostek administracji terenowej, czy instytucji zajmujących się ochroną środowiska, a bliski kontakt naukowców z młodzieżą aktywnie uczestniczącą w pracach koła daje duże możliwości kształtowania właściwych postaw studentów.

Współczesny, burzliwy rozwój nauki powoduje szereg konsekwencji, które wymagają zastanowienia. Wysoki stopień specjalizacji, pojawiania się wciąż nowych specjalności naukowych, rozbudowywanie się wielu dziedzin leżących na pograniczu znanych dotąd gałęzi nauki: wszystko to powoduje, że rozwiązanie problemów jakie stoją przed współczesną nauką, wymaga coraz częściej współpracy całych zespołów specjalistów z różnych dziedzin.

Pojawiają się przy tym liczne problemy: hermetyczność języków naukowych w poszczególnych gałęziach nauki, trudności w przepływie i dostępności informacji, zbytne zawężanie pola zainteresowań naukowych, nie pozwalających na pełne i wielostronne spojrzenie na wiele współczesnych zadań badawczych.

Te niekorzystne tendencje przenoszone są do studenckiego ruchu naukowego. Sytuacja taka ma również miejsce w kołach naukowych zajmujących się problematyką ochrony środowiska z punktu widzenia gałęzi nauki jaką reprezentuje wydział, w którym koło działa. Należałoby wypracować taką formułę koła naukowego, która pozwalałaby na interdyscyplinarne podejście do problemów ochrony i kształtowania środowiska, dając możliwość zespołowej pracy naukowej studentom z różnych wydziałów czy nawet różnych uczelni. Formuła ta musiałaby być jednocześnie na tyle atrakcyjna, aby móc skupić wokół stosunkowo duże grono studentów o różnych zainteresowaniach.

W Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy podjęto próbę stworzenia i weryfikacji działalności tego typu koła naukowego, powstałego w oparciu o klub sportowy. Zmieniono profil działalności Akademickiego Klubu Płetwonurków zajmującego się dotąd sportem i rekreacją. Nowy, Akademicki Klub Badań Podwodnych "Arius" za naczelny cel swej działalności przyjął prowadzenie kompleksowych badań ekosystemów wodnych.

Działalność klubu oparta jest na prężnie funkcjonujących kilku specjalistycznych sekcjach, których praca koordynowana jest przez prezesa d/s naukowych. Do sekcji tych należą: sekcja hydrobiologiczna, archeologii podwodnej, fizykochemii wód oraz sekcja fotograficzna i filmowa. Oprócz nich w klubie działają sekcje pomocnicze, takie jak:

techniczna, sportowo-turystyczna, ratownictwa wodnego, plastyczna itp. W takiej strukturze i z takim programem naukowym klub działa już ponad 10 lat. W okresie tym wypracowano wiele form aktywności naukowej i społecznej.

W początkowym etapie działalności podjęto ścisłą współpracę w dziedzinie badań wód z Wojewódzkim Ośrodkiem Badań i Kontroli Środowiska w Bydgoszczy, Urzędem Wojewódzkim i Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody. Dało to w efekcie powiązanie badań prowadzonych przez studentów z potrzebami regionu na tym polu. Badania prowadzone głównie podczas wakacyjnych obozów naukowo-badawczych zaowocowały licznymi opracowaniami oraz znaczącymi propozycjami unikatowych rozwiązań sprzętu pomiarowego, aparatury badawczej stosowanej w limnologii oraz nowych metodyk badawczych środowiska wodnego. Dorobek klubu na polu naukowym corocznie prezentowano na sympozjach naukowych dotyczących problemów ochrony środowiska, których klub był współorganizatorem.

Jakościowy przełom w badaniach prowadzonych przez Akademicki Klub Badań Podwodnych "Arius" nastąpił w roku 1980 z chwilą utworzenia w Akademii Techniczno-Rolniczej Międzywydziałowego Zakładu Kształtowania i Ochrony Środowiska Człowieka, który przejął merytoryczny nadzór nad pracami badawczymi klubu. Nie rezygnując z wypracowanych już form działalności i kontynuując współpracę z dotychczasowymi partnerami poszerzono zakres tematyczny badań oraz grono współpracowników i doradców naukowych. Nawiązano ścisłą współpracę z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetem Gdańskim oraz za pośrednictwem Zakładu z Uniwersytetem im. Łomonosowa w Moskwie, Uniwersytetem w Birmingham w Anglii, i Uniwersytetem w Lund w Szwecji. Zaczęto realizować ambitniejsze programy badawcze, w większości wieloletnie, nie zawężone do letnich obozów naukowych lecz kontynuowane na przestrzeni całego roku akademickiego. Dzięki współpracy z wyżej wymienionym zakładem, klub wycinkowo uczestniczył w badaniach prowadzonych przez zakład przy realizacji programu rządowego PR-7. W chwili obecnej tematy zadań badawczych klubu stanowią małe fragmenty kilku programów centralnie sterowanych i resortowych realizowanych przez MZKiOŚC.

Choć główny kierunek działalności klubowej stanowią badania naukowe to jednak istnieją poboczne niejako nurty pracy w klubie, ściśle związane z podstawowym. Jednym z nich jest działalność popularyzatorska dotycząca szeroko pojętej edukacji ekologicznej społeczeństwa. Organizowane są na te tematy liczne pogadanki, odczyty, prelekcje, pokazy itp. Celowi temu ma służyć również pawilon "Akwanautyki i ekologii wód" powstały w ubiegłym roku na terenie "Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku" w Myśliczynie. Idea utworzenia tego rodzaju placówki pomyślanej jako normalny pawilon ekspozycyjny udostępniony do zwiedzania całemu społeczeństwu, a jednocześnie spełniającej rolę nowoczesnej sali wykładowej wyposażonej w nowoczesny sprzęt audiowizualny (rzutniki, projektory, magnetowidy, sprzęt nagłaśniający) zrodziła się w MZKiOŚC. Jej realizatorami zaś byli zarówno pracownicy tego zakładu jak również członkowie AKBP "Arius".

O tym jak tego rodzaju metody pracy naukowej studentów rozwijają ich zainteresowania naukowe, wzbogacają warsztat i jak wpływają na ukształtowanie ich późniejszych zainteresowań zawodowych niech świadczy fakt, iż z ponad 350 osób, którzy byli lub są członkami klubu blisko 30 pracuje naukowo, z czego większość zajmuje się problematyką ochrony środowiska.

Nie bez znaczenia jest również i to, że ci członkowie klubu, którzy po ukończeniu studiów podjęli pracę w zakładach produkcyjnych, urzędach administracji terenowej, szkołach i innych instytucjach, zajmując w nich często odpowiedzialne stanowiska, mają zupełnie inny, bardziej

osobisty stosunek do problemów czystości środowiska naturalnego, niż przeciętny absolwent naszej Uczelni, mający za sobą tylko podstawowy kurs ekologii, rozmaicie zresztą realizowany przez różne wydziały i niejednokrotnie traktowany marginalnie przez władze dziekańskie.